

мультсеріалу «Adventure Time» адекватніше відтворюють вигуки та вигуківі сполучення. По-перше, глядач має змогу сприймати оригінальну звукову доріжку, що є величезною перевагою, оскільки в українському дублюванні значною мірою втрачена виразність та експресивність голосів іноземних акторів, що не може не відбитися на загальному прагматичному ефекті. По-друге, субтитри повніше передали особливості мови персонажів та краще зберегли прагматику вигуків. Дослідження не є вичерпним і відкриває широкі **перспективи** подальшої розробки специфіки перекладу аудіовізуальних текстів, зважаючи на дедалі зростаючий попит на англійське кіно- й телепродукцію та відсутність розвинутої школи аудіовізуального перекладу в Україні.

Література

- Каптюрова О.В. Вигуки сучасної англійської мови (системний та дискурсивний аспекти) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Олена Вячеславівна Каптюрова. – К., 2005. – 23с.
- Олійник О. В. Уживання вигуків та вигуківих фразеологізмів у сучасній англійській мові / Оксана Вікторівна Олійник [Електронний ресурс] // http://www.psyh.kiev.ua/Олійник_О.В._Уживання_вигуків_та_вигуківих_фразеологізмів_у_сучасній_англійській_мові.
- Ременюк Я. М. Особливості перекладу вигуків у мультиплікаційних фільмах / Яна Миколаївна Ременюк [Електронний ресурс] // http://philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2012_42_2/021_027.pdf/
- Varga С. Childish Translation vs. Translation for Children. The Subtitling of Fictional Dialogues in Cartoon Movies / Christina Varga. [Електронний ресурс] // http://www.academia.edu/1965016/Childish_Translation_vs_Translation_for_Children_The_Subtitling_of_Fictional_Dialogues_in_Cartoon_Movies.

УДК 81'255.4 = 134.2 = 161.2

ГОМОН Н. В.

(Національний університет державної податкової служби України)

СТИЛІСТИЧНО НЕЙТРАЛЬНА ПЕРСОНІФІКАЦІЯ У СКЛАДІ СЛОВСПОЛУЧЕННЯ ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ

У статті розглянуто особливості відтворення стилістично нейтральної персоніфікації у складі словосполучення в перекладі з іспанської мови на українську. Виділено основні групи таких словосполучень та визначено перекладацькі трансформації, що дозволяють зберегти персоніфікацію або призводять до деперсоніфікації. Внесено уточнення в існуюче у перекладознавстві визначення персоніфікації як засобу структурування речення.

Ключові слова: стилістично нейтральна персоніфікація, переклад, перекладацькі трансформації, деперсоніфікація.

Гомон Н. В. Стилистически нейтральная персонификация в составе словосочетания и ее воспроизведение в переводе. В статье рассматриваются особенности воспроизведения стилистически нейтральной персонификации в составе словосочетания в переводе с испанского языка на украинский. Выделяются основные группы таких словосочетаний и определяются переводческие трансформации, дающие возможность сохранить персонификацию или приводящие к деперсонификации. Вносится уточнение в существующее в переводоведении определение персонификации как способа структурирования предложения.

Ключевые слова: стилистически нейтральная персонификация, перевод, переводческие трансформации, деперсонификация.

Gomon N. V. Stylistically neutral personification as a part of the phrase and its rendering in translation. The article deals with the peculiarities of rendering of stylistically neutral personification as part of the phrase in translation from Spanish into Ukrainian. The main groups of such phrases are emphasized and translation transformations which allow to retain personification or lead to depersonification are defined. A more precise definition of personification as a way of sentence structuring existing in translation studies is given.

Keywords: stylistically neutral personification, translation, translation transformations, depersonification.

У попередніх роботах [Гомон 2010; Гомон 2012] ми вже розглядали особливості вживання та відтворення в перекладі стилістично нейтральної персоніфікації як засобу структурування речення, яка у перекладознавчих розвідках визначається як поєднання іменника з неагентивним значенням, що виступає в реченні у функції підмета, із дієсловом-присудком, який позначає дію живої істоти [Калустова 2004, с. 219; Карабан 2004, с. 89-90; Швейцер 1988, с. 143 та ін.]. Крім цих найбільш частотних предикативних структур із персоніфікацією, при дослідженні було

виявлено випадки вживання стилістично нейтральної персоніфікації у складі словосполучення, які, хоча й не становили переважної більшості (6 %), водночас, не могли бути зовсім проігноровані, зважаючи на їх неодноразове вживання у творах різних авторів. **Метою** цієї статті є систематизація таких структур із персоніфікацією та виявлення закономірностей їх відтворення в перекладі з іспанської мови на українську. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**: 1) виокремити та класифікувати випадки вживання стилістично нейтральної персоніфікації у складі словосполучення; 2) проаналізувати та систематизувати засоби відтворення такої персоніфікації в перекладі з іспанської мови на українську; 3) внести уточнення у визначення персоніфікації як засобу структурування речення. **Об'єктом** дослідження є словосполучення оригіналу, складовою яких виступає стилістично нейтральна персоніфікація, та їх відповідники в перекладі. **Предмет** дослідження складають особливості відтворення стилістично нейтральної персоніфікації у складі словосполучення в перекладі з іспанської мови на українську.

Речення із стилістично нейтральною персоніфікацією у складі словосполучення умовно можна об'єднати у декілька груп. По-перше, можна виокремити структури із персоніфікацією, в яких уособлювальна ознака знаходиться у віддієслівному прикметнику, герундію, дієприкметнику чи інфінітиві, тобто у тих частинах мови, які містять предикативну ознаку. За нашими спостереженнями, у перекладі такі речення зазнають значних і досить різноманітних перетворень, внаслідок чого персоніфікація не зберігається, наприклад: *Pero la mayoría estaba de acuerdo en que era un tiempo fúnebre, con un cielo turbio y bajo y un denso olor de aguas dormidas* [García Márquez] – *Але більшість очевидців усе-таки сходилися на тім, що день тоді був хмурний, з розвихреним і низько навислим небом, з густим запахом застоюваної води (...)* [Гарсія Маркес 2004]. У перекладі речення відбувається лексична заміна віддієслівного прикметника-антропоморфізатора (*dormidas* – застоюваний), таким чином, персоніфікація знімається. Подібні атрибутивні конструкції можна побачити в таких іспанських реченнях:

1) *La verdad no penetra en un entendimiento rebelde* [Borges] – *Істина не може проникнути в розум, який чинить їй опір* [Борхес 2008];

2) *El coronel Aureliano Buendía estaba vivo, pero aparentemente había desistido de hostigar al gobierno de su país, y se había sumado al federalismo triunfante en otras repúblicas del Caribe* [García Márquez 2000] – (...) *полковник Ауреліано Буендіа живий, але, як видно, відмовився боротися проти уряду своєї країни й приєднався до федералістів, котрі звияжно б'ються по інших республіках Карибського моря* [Гарсія Маркес 2001].

У перекладі першого речення прикметник-персоніфікатор оригіналу *rebelde* розгортається у підрядне означальне речення, тобто відбувається деперсоніфікація. У другому реченні антропоморфна ознака міститься у віддієслівному прикметнику *triumfante*, який виступає у функції означення до іменника *federalismo*, що позначає політичний рух. Іменники на позначення різних рухів, об'єднань, течій мають високу здатність до персоніфікації в іспанській та українській мовах, проте спостерігається певна асиметрія у такому вживанні, що спричиняє необхідність застосування перетворень. У перекладі відбуваються лексико-синтаксичні трансформації, що призводять до деперсоніфікації. Персоніфікований іменник *federalismo* замінюється іменником на позначення реального суб'єкта дії *federalist*. При цьому відбувається дещо неточна експлікація значення прикметника *triumfante*, що в оригіналі виступає у функції означення до іменника: *котрі звияжно б'ються*. У перекладі словосполучення зазнає декомпресії і перетворюється на підрядне означальне речення. Отже, при у відтворенні такої персоніфікації атрибутивного типу прослідковується її зв'язок із персоніфікацією у складнопідрядних реченнях [Гомон 2011, с. 168-180]. Ці процеси компресії та декомпресії можуть мати як внутрішньомовний, так і міжмовний характер, що особливо важливо в умовах перекладу.

Отже, у якості персоніфікатора може виступати прикметник, в якому наявна предикативна ознака. У перекладі можуть відбуватися лексичні (заміна прикметника), граматичні (означення

розгортається у підрядне означальне речення) та лексико-граматичні трансформації (декомпресія означення супроводжується лексичними замінами).

Виділяються також атрибутивні конструкції, персоніфікатором в яких виступає герундій. У перекладі таких речень персоніфікація може зберігатися, якщо це не суперечить нормам мови перекладу: *Se oía la campanilla llamando al público (...)* [Cortázar] – *Пролунав дзвоник, скликаючи публіку до зали* [Кортасар 1981]. Проте більш характерною є деперсоніфікація при відтворенні таких словосполучень із герундієм-персоніфікатором. Сама відсутність цієї частини мови у мові перекладу є передумовою застосування трансформацій. Оскільки герундій поєднує властивості як прислівника, так і дієслова, то в перекладі подібні структури із персоніфікацією отримують досить різноманітне відтворення, наприклад: *A veces tejía un chaleco y después lo destejía en un momento porque algo no le agradaba; era gracioso ver en la canastilla el montón de lana encrespada resistiéndose a perder su forma de algunas horas* [Cortázar 1964] – 1) *Іноді, коли її не подобалася сплетена річ, вона її розплітала; цікаво було дивитися на кошик, де лежали покручені нитки, які тільки-но втратили свою попередню форму* [Кортасар 2003]; 2) *Якщо її щось не подобалося, вона розпускала щойно сплетений светр, і я любив дивитися, як вовняні нитки в кошику протягом годин зберігають попередню форму* [Кортасар 1983]. У першому перекладі відбувається деперсоніфікація іменника. Герундій оригіналу *resistiendo* відтворюється функціональним відповідником – підрядним реченням у ролі означення до аналога уособленого іменника *нитки*. У другому перекладі проявляються дієслівні властивості герундія: відповідник персоніфікованого іменника оригіналу *el montón de lana* змінює свою граматичну функцію, стаючи підметом підрядного речення; деперсоніфікації не відбувається за рахунок дієслова-присудка *зберігати*, у який трансформується герундій. Отже, рішення в перекладах різні, в реченнях дещо по-різному описується одна й та ж ситуація: якщо у першому перекладі нитки втратили свою попередню форму, то у другому – вони ще нагадують про неї протягом годин. Однак загальний зміст збережено. Цей факт свідчить про складність та неоднозначність для перекладу подібних герундіальних структур із персоніфікацією.

По-різному відтворюється персоніфікація у складі герундіальних зворотів і у таких реченнях:

1) *La Fuente de la Reina era una balsa cuadrada, con muros de piedra roja, y teniendo su agua mucho más baja que el nivel del suelo* [Blasco Ibáñez] – *Царицина криниця була квадратова сажалка, обличкована червоним каменем; вода в ній стояла нижче рівня землі* [Бласко Ібаньєс 1967];

2) *En la pared lucen, en sus tres marcos dorados iguales, una reproducción en alpaca de la sagrada cena, una litografía representando una purísima de Murillo (...)* [Cela] – *А на стіні в трьох однакових позолочених рамках висять картини: репродукція "Тайної вечері", літографія "Пречиста діва" Мурільйо (...)* [Села 1979].

У перекладі речення 1 застосовується синтаксичне перетворення простого речення на складносурядне безсполучникове. При цьому відбувається реперсоніфікація у другій частині речення. У реченні 2 персоніфікація знімається, герундій, у якому міститься антропоморфна ознака в перекладі відтворюється пунктуаційними засобами.

Таким чином, можна зазначити, що в українській мові можлива персоніфікація за рахунок використання дієприслівника, збереження якої забезпечується лексико-граматичною трансформацією у структурі речення. Крім того герундіальний зворот може розгортатися у підрядне речення або перетворюватися на частину складносурядного речення.

Ще в одну групу можна об'єднати речення з персоніфікацією, де уособлювальна ознака міститься у дієприкметнику, що є, зокрема, частиною складеного присудку, наприклад: *Miú pocas veces permitíamos ahí el silencio, pero cuando tornábamos a los dormitorios y al living, entonces la casa se ponía callada y a media luz, hasta pisábamos más despacio para no molestarnos* [Cortázar 1964] – 1) (...) *а коли ми поверталися в нашу вітальню або в спальню, дім ставав геть мовчазним та напівосвітленим, і ми навіть намагалися ступати якомога тихше по підлозі* [Кортасар 2003]; 2)

Там рідко коли ми дозволяли собі мовчати, але коли верталися до наших кімнат і вітальні, **оселя наша поринала в тишу і напівтемряву**, ми навіть і ходили обережніше, щоб не зчиняти шуму [Кортасар 1983]. Персоніфікація може зберігатися, як це відбувається у перекладі М. Жердинівської (1), в якому структура із персоніфікацією відтворена дослівно. Натомість у перекладі Ю. Покальчука (2) дієслівна конструкція *ponerse callado* відтворюється як **поринати в тишу**, завдяки чому відбувається деперсоніфікація і краще передається процесуальність дії, виражена в іспанському реченні за допомогою цієї конструкції.

Можна також виділити персоніфікацію у складі абсолютних, дієприкметникового, інфінітивного, герундіального, зворотів, які є характерними для іспанської мови. Антропоморфна ознака у таких випадках міститься, відповідно, в дієприкметнику, інфінітиві чи герундію. У перекладі персоніфікація може інколи зберігатися, якщо при цьому не порушуються стилістичні норми цільової мови: *Menos mal que es Ramos y no otro médico, con él siempre hubo un pacto, yo sabía que **Llegado el momento** me lo iba a decir o por lo menos me dejaría comprender sin decírmelo del todo* [Cortázar] – **Добре, що мене лікує Рамос, а не хтось інший, з Рамосом можна знайти спільну мову; я зразу відчув, що надійшла та хвилинка**, коли він скаже мені все відверто чи принаймні дасть зрозуміти прямо, але делікатно, не ставлячи крапок над “i” [Кортасар 1996]. Неособова форма *Llegado* замінюється на особову **надійшла**, таким чином, персоніфікація відтворюється у складі предикативної структури. Проте, як правило, у перекладі таких речень персоніфікація знімається, що, крім іншого, зумовлюється ще й значними перетвореннями, що спричиняються відсутністю аналогічних конструкцій в українській мові, наприклад: (...) у *que a doña Margot no le faltasen las honras fúnebres que todos, **Llegado el momento**, quisiéramos para nosotros y para nuestros deudos y allegados* [Cela] – (...) **i, по-друге, щоб по доньї Марго було відправлено достойну панахиду, якої всі ми в призначену для нас годину бажали б для себе й для наших друзів та родичів** [Села 1979]. В оригіналі персоніфікація спостерігається в абсолютному дієприкметниковому звороті *Llegado el momento*, який у цьому складнопідрядному реченні виконує функцію обставини часу. За неможливості збереження аналогічної структури в перекладі українською мовою, абсолютний зворот трансформується в атрибутивне словосполучення **призначена для нас година**, яке так само виступає у функції обставини часу в реченні. Таким чином, персоніфікація знімається за рахунок словосполучення, яке теж виконує функцію обставини часу і може вважатися функціональним відповідником абсолютного дієприкметникового звороту.

Деперсоніфікація відбувається при відтворенні речень із абсолютним інфінітивним та абсолютним герундіальним зворотами:

1) (...) у *que continuían su vida en el agua **al llegar la estación de las lluvias*** [Cortázar 1964] – (...) **а потім, у сезон дощів, повертались до властивого їм способу існування** [Кортасар 1983];

2) *Era necesario cerciorarnos de si la fiera había pasado por allí al otro lado, o si, **impidiéndoselo las corrientes**, ya muy descolgadas e impetuosas, había continuado subiendo por la ribera en que estábamos, que era lo más probable* [Isaacs] – **Тепер нам треба було пересвідчитися, чи звір перейшов річку тут, чи, імовірніше, злякався могутньої бурхливої течії і пішов далі уздовж цього берега** [Ісаакс 1990].

Отже, абсолютні звороти, до складу яких входить персоніфікація, можуть замінюватися іменниковою синтагмою, перетворюватися на атрибутивне словосполучення або може відбуватися конверсія, що супроводжується лексичними замінами.

При дослідженні також була виявлена група атрибутивних словосполучень із персоніфікацією зі стертою образністю, в яких уособлювальні лексеми позначають частину тіла людини чи властивість, дію, притаманну людині, тобто така персоніфікація має метонімічні ознаки, наприклад: (...) *lo encontré **en la boca de la caverna*** [Borges] – 1) (...) **я побачив його біля входу печери** [Борхес 1976]. Такі словосполучення не сприймаються як образні та експресивні, тому потребують відповідного відтворення стилістично нейтральними засобами в перекладі українською мовою. Часто такі персоніфікатори мають

усталені відповідники в українській мові, зафіксовані словниками, що полегшує відтворення їх у перекладі і дозволяє зберегти стилістичну нейтральність висловлювання.

Однак діапазон вживання подібних персоніфікаторів при неживих іменниках в іспанській мові, за нашими спостереженнями, виявляється ширшим, тому задля збереження ступеню стертости, перекладачу необхідно вдаватися до певних перетворень, наприклад: *Los armarios, los vargueños, las camas, los crucifijos, las mesas, las persianas, salieron volando en la noche, buscando sus antiguas raíces al pie de las selvas* [Carpentier] – *Шафи, секретери, ліжка, розп'яття, столи, жалюзі зривалися з місць і летіли крізь ніч до свого прадавнього коріння у непроглядну гущавину сельви* [Карпент'єр 1976]. У цьому реченні з фантастичного оповідання А. Карпент'єра мається на увазі, що всі предмети, зроблені з деревини, повертаються до своєї прадавньої форми, тобто до коріння дерев, що росли в лісах, в глибині латиноамериканської сельви (*al pie de las selvas*). Щоб передати цей вислів перекладач вдається до розширення – у *непроглядну гущавину сельви*, дещо підсилюючи експресивність виразу, таким чином персоніфікації вдається уникнути.

Про хиткі межі ступеню експресивності в перекладі подібних висловів та важливості уникнення непотрібної образності свідчать речення, в яких стерта персоніфікація служить свого роду трампліном для введення персоніфікації як стилістичного прийому, як от у такому іспанському реченні: *El hombre siente un escalofrío y compra veinte de castañas – cuatro castañas – en la boca del metro que hay esquina a Hermanos Álvarez Quintero, esa boca abierta de par en par, como la del que está sentado en el sillón del dentista, y que parece hecha para que se cuelen por ella los automóviles y los camiones* [Cela] – *Мартина морозить, і він, дійшовши до метро, що на розі вулиці Ерманос Альварес Кінтеро, купує на двадцять центімо чотири каштани. Вхід до метро як роззявлений рот хворого, що сидить у кріслі перед зубним лікарем; здається, тій пацієнтці замало людського потоку, вона охоче поглинула б легкові та вантажні автомобілі, що сунуть вулицею* [Села 1979]. Усталений вираз *la boca del metro* у другій частині речення вже втрачає свою нейтральність завдяки тому, що іменник *boca* вживається у своєму прямому значенні, як частина тіла людини *рот*, з якою і порівнюється вхід до метро. У перекладі обіграти значення цього слова навряд чи можливо, тому перекладач просто порівнює вхід із роззявленим ротом хворого на прийомі у дантиста, підсилюючи експресивність введенням стилістичного синоніму *паща*, таким чином, у перекладі відтворюється яскрава австорська персоніфікація і разом із тим, зберігається з'язок із стертою метафорою. Такі приклади свідчать, як дослівне відтворення значення персоніфікованого іменника може в перекладі вплинути на всю експресивність висловлювання і як важливо встановити ступінь стертости персоніфікації оригіналу та не порушити його в перекладі. Ця остання група словосполучень із стилістично нейтральною персоніфікацією, на нашу думку, потребує більш детального окремого розгляду на основі ширшого емпіричного корпусу. Встановлення закономірностей відтворення таких словосполучень у перекладі може становити **перспективу** подальшого дослідження у цьому напрямку.

Підсумовуючи аналіз, можна зробити такі **висновки**: 1) у якості персоніфікатора, крім дієслова-присудка, можуть виступати інші частини мови (віддієслівний прикметник), а також неособові форми дієслова: дієприкметник, герундій, інфінітив. Персоніфікація може вживатися також у складі абсолютних зворотів, притаманних іспанській мові; 2) зрідка у перекладі таких речень персоніфікація зберігається, однак зазвичай відбувається деперсоніфікація внаслідок застосування трансформацій, що коливаються в діапазоні від лексичних до лексико-граматичних; 3) у перекладі речень, в яких антропоморфна ознака міститься у віддієслівному прикметнику, можуть відбуватися лексичні заміни прикметника, декомпресія означення у підрядне означальне речення та декомпресія означення, що супроводжується лексичними замінами; 4) при відтворенні персоніфікації у складі герундіального звороту також може відбуватися декомпресія у підрядне означальне речення або перетворення такого зворота на частину складносурядного речення; 5)

абсолютні звороти, до складу яких входить персоніфікація, у перекладі можуть замінюватися іменниковою синтагмою, може відбуватися конверсія, що супроводжується лексичними замінами, а також перетворення на атрибутивне словосполучення.

Результати проведеного аналізу показують, що розглянуті у цій статті словосполучення виходять за межі існуючого у перекладознавстві визначення персоніфікації як поєднання неагентивного іменника-підмета з дієсловом-присудком, що зазвичай використовується на позначення дії, виконуваної живою істотою, тобто, предикативного типу персоніфікації. Хоча помітно, що подібні структури пов'язані із основним предикативним типом, і їх можна розглядати як похідні від нього. Беручи до уваги такі словосполучення, зауважимо, що персоніфікацію як засіб структурування речення слід розуміти як приписування неживому іменнику предикативної ознаки, характерної для живого, яка може міститися у дієслові присудку, неособових формах дієслова (дієприкметнику, герундію, інфінітиві), віддієслівному прикметнику, тобто в тих частинах мови, які у своєму значенні містять предикативну ознаку.

Література

- Бласко Ібаньес В. Хатина / В. Бласко Ібаньес; пер з ісп. В. Самійленко. – К. : Дніпро, 1967. – 142 с. *Борхес Х.Л.* Алеф // Алеф. Прозові твори / Х.Л. Борхес; пер. з ісп. В. Шовкун. – Х. : Фоліо, 2008. – С. 361–375. *Борхес Х.Л.* Безсмертний / Х.Л. Борхес; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1976. – № 2. – С. 27–37. *Гарсія Маркес Г.* Сто років самотності / Г. Гарсія Маркес; пер. з ісп. П. Соколовський // Всесвіт. – 2001. – № 5–6, 7–8, 9–10. – С. 30–93, 3–67, 68–133. *Гарсія Маркес Г.* Хроніка вбивства, про яке всі знали задалегідь // Сто років самотності / Г. Гарсія Маркес; пер. з ісп. В. Шовкун. – К. : Видавничий дім “Всесвіт”, 2004. – С. 447–526. *Гомон Н.В.* Відтворення в українських перекладах іспанських буттєвих речень із персоніфікацією / Н.В. Гомон // Мовні і концептуальні картини світу. – 2012. – Вип. 38. – С. 159–166. *Гомон Н.В.* Відтворення іспанських речень каузативної семантики в українських перекладах / Н.В. Гомон // Вісник Запорізького національного університету. Сер. Філологічні науки. – 2010. – № 1. – С. 159–166. *Гомон Н.В.* Відтворення персоніфікації в іспансько-українському перекладі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Гомон Наталія Володимирівна. – Київ, 2011. – 245 с. *Ісаакс Х.* Марія: Роман / Х. Ісаакс; пер. з ісп. Г. Філіпчук. – К. : Дніпро, 1990. – 252 с. *Калустова О.М.* Структурна персоніфікація як проблема перекладу / О.М. Калустова // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2004. – Вип. 10. – С. 218–225. *Карабан В.І.* Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В.І. Карабан. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 576 с. *Карпентьєр А.* Мандрівка до початку / А. Карпентьєр; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1976. – № 2. – С. 103–113. *Кортасар Х.* Аксолотль // Таємна зброя: Новели / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук. – К. : Дніпро, 1983. – С. 31–38. *Кортасар Х.* Вказівки для Джона Хоувелла / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1981. – № 6. – С. 111–119. *Кортасар Х.* Загарбаний будинок // Таємна зброя: Новели / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук. – К. : Дніпро, 1983. – С. 26–31. *Кортасар Х.* Захоплений дім // Латиноамериканські повісті та оповідання / Х. Кортасар; пер. з ісп. М. Жердинівська. – К. : КМЦ “Поезія”, 2003. – С. 92–96. *Кортасар Х.* Ліліана плаче / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1996. – № 10–11. – С. 119–125. *Села К.Х.* Вулик / К.Х. Села; пер. з ісп. П. Соколовський, А. Собуцький. – К. : Дніпро, 1979. – 214 с. *Швейцер А.Д.* Теорія перекладу: статус, проблеми, аспекти / А.Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 215 с. *Blasco Ibáñez V.* La barraca / V. Blasco Ibáñez. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Borges J.L.* El Alef / J.L. Borges. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Borges J.L.* El inmortal / J.L. Borges. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Carpentier A.* Viaje a la semilla / A. Carpentier. – Режим доступу : <http://www.librodot.com>. *Cela C.J.* La colmena / C.J. Cela. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Cortázar J.* Axolotl // Cuentos / J. Cortázar. – Habana : Casa de las Américas, 1964. – P. 135–142. *Cortázar J.* Casa tomada // Cuentos / J. Cortázar. – Habana : Casa de las Américas, 1964. – P. 3–9. *Cortázar J.* Instrucciones para John Howell / J. Cortázar. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Cortázar J.* Liliana llorando / J. Cortázar. – Режим доступу : <http://www.librodot.com>. *García Márquez G.* Cien años de soledad / G. García Márquez. – Barcelona : Plaza&Janes Editores, 2000. – 495 p. *García Márquez G.* Crónica de una muerte anunciada / G. García Márquez. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Isaacs J.* María / J. Isaacs. – Режим доступу : <http://www.librodot.com>.

УДК 81'37:811.13+811.161+811.124

ГОСУДАРСЬКА О. В.

(Київський національний лінгвістичний університет)

РОЛЬ МЕТАФОРИЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ РОЗШИРЕННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ ВІДСОМАТИЧНИХ ТЕРМІНІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

У статті розглядаються основи формування і розширення наукової картини світу. Визначаються принципи номінації французьких термінів, утворених шляхом метафоризації від соматизмів *nez, lèvres, bouche, oreille, oeil, joue*. Детальному аналізу підлягають варіанти їх перекладу українською мовою.

Ключові слова: наукова картина світу, вторинна номінація, метафоризація, відсоматичний термін.